

13. Kumari, R., Shekhawat, K. S., Gupta, R. & Khokhar, M. K. Integrated management against root-rot of mung bean (*Vigna radiata* L.) Wilczek) incited by *Macrophomina phaseolina*. *J. Plant Path. Microbiol.* 3, 1–5 (2012).
14. Mavlyanova R.F., Sulaymonov B.A., Boltaev B.S., Mansurov X.G., Kenjabaev Sh.M. Mosh yetishtirish texnologiyasi. Tavsiyanoma. - “NAVROZ” nashriyoti, Toshkent, O‘zbekiston, 2018. – 24 b.
15. Nair, R.M., A.K. Pandey, A.R. War, B. Hanumantharao, T. Shwe, A. Alam, A. Pratap, S. Malik, R. Karimi, R. Mbeyagala, E.K. Douglas, C.A. Rane and R. Schafleitner. 2019. Biotic and Abiotic Constraints in Mungbean Production-Progress in Genetic Improvement. *Frontiers in Plant Science.* 10:1340.
16. Pande, S. Integrated foliar diseases management of legumes 143–161 (2009).
17. Rasulov A.D. Mosh donini dastlabki tozalash mashinasining parametrlari va ish rejimlarini asoslash: Texn. fanlari bo‘yicha falsafa doktori diss-yasi. – Yangiyo‘l: QXMITI, 2020. – 126 b.
18. Ryley M, and Toowoomba Tatnell. J. (2010). Management of the Major Foliar Diseases of Mungbeans and Peanuts in Australia, Kingaroy: Agni-Science Qld The State of Queensland. Department of Employment. Economic Development and Innovation.
19. Scarafoni, A., Magni, C. & Duranti, M. Molecular nutraceuticals as a mean to investigate the positive effects of legume seed proteins on human health. *Trends Food Sci. Technol.* 18, 454–463 (2007).
20. Scarmeas, N., Stern, Y., Tang, M. X., Mayeux, R. & Luchsinger, J. A. Mediterranean diet and risk for Alzheimer’s disease. *Ann. Neurol.* 59, 912–921 (2006).
21. Sharma I. Phytopathogenic fungi and their biocontrol applications. *Fungi Bio-Prospects in Sustainable Agriculture, Environment and Nano-Technology.* DOI: <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-821394-0.00007-X> Copyright © 2021 Elsevier Inc. All rights reserved.
22. Tham, D. M., Gardner, C. D. & Haskell, W. L. Potential health benefits of dietary phytoestrogens: A review of the clinical, epidemiological, and mechanistic evidence. *J. Clin. Endocrinol. Metab.* 83, 2223–2235 (1998).
23. Villegas, R. *et al.* Legume and soy food intake and the incidence of type 2 diabetes in the Shanghai Women’s Health Study. *Am. J. Clin. Nutr.* 87, 162–167 (2008).
24. Xalikov B.M., Negmatova S.T. Mosh / Monografiya.-Toshkent: “Navro‘z” nashriyoti, 2020. - 188 b.
25. www.fao.com

PEDAGOGIKA UNIVERSITETIDA UZLUKSIZ PEDAGOGIK AMALIYOTIDA
PEDAGOGIC DIAGNOSTIKA

Gulmira Rifovna Tojiboeva

p.f.f.d. (PhD)

Chirchiq davlat pedagogika universiteti dotsenti v.b.

mirak5275@gmail.com

Shamsikamal Gayazovna Muhamedshina

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Boshlang'ich ta'lim fakulteti 5-kurs talabasi

Annotatsiya: *Maqolada pedagogik diagnostikaning uzluksiz pedagogik amaliyotidagi o'рни ochib beriladi. O'qituvchining ratsional, intuitiv, diagnostik vakolatlari belgilanadi. Maqolada pedagogik muammolarni hal qilishda pedagogik diagnostikaning o'рни haqida so'z boradi.*

Kalit so'zlar: *uzluksiz pedagogik amaliyoti, pedagogik diagnostika, diagnostik kompetensiya, diagnostika vazifalari, haftalik o'quv mashg'ulotlari «4+2» tartibi, mustaqil faoliyat.*

Аннотация: *В статье раскрывается роль педагогической диагностики в непрерывной педагогической практике. Определяются рациональные, интуитивные и диагностические компетенции учителя. В статье говорится о роли педагогической диагностики в решении педагогических задач.*

Ключевые слова: *непрерывная педагогическая практика, педагогическая диагностика, диагностическая компетентность, диагностические задачи, график еженедельных учебных занятий «4+2», самостоятельная деятельность.*

Annotation: *The article reveals the role of pedagogical diagnostics in continuous teaching practice. The rational, intuitive and diagnostic competencies of the teacher are determined. The article talks about the role of pedagogical diagnostics in solving pedagogical problems.*

Key words: *continuous teaching practice, pedagogical diagnostics, diagnostic competence, diagnostic tasks, schedule of weekly training sessions “4+2”, independent activity.*

Pedagogika oliy o'quv yurtida uzluksiz o'qitish amaliyotining mohiyati va mazmuni olimlar tomonidan XXI-asr ilg'or g'oyalari orasida muhim o'rin egallagan uzluksiz ta'lim konsepsiyasi doirasida ko'rib chiqiladi. Uzluksiz ta'lim O'zbekistonda va xorijda keng tarqalgan bo'lib, odamlarning amaliy bilimlarini doimiy ravishda kengaytirishga undaydi. “Uzluksiz o'qitish amaliyoti” tushunchasi ko'p qirrali va ko'p omilli jarayon bo'lib, bo'lajak o'qituvchini tarbiyalash uning vaqti yoki yoshi bilan chegaralanmaganligini nazarda tutuvchi uzluksizlik prinsipiga asoslanadi. Boshqacha

aytganda, pedagogik amaliyotning uzluksizligi o'quvchining o'qituvchilik kasbiga tayyorlashning barcha ta'lim va tarbiya bosqichlarini ketma-ket bosib o'tishini, so'ngra o'qituvchilik mahorati asoslarini egallashini nazarda tutadi.

Bugungi kunda pedagog kadrlar tayyorlovchi oliy ta'lim muassasalarida yuqori malakali professional kadrlar tayyorlashni yangi bosqichga ko'tarish pedagogika sohasida ta'lim, ilm-fan va amaliyot uyg'unligini ta'minlash bilan bevosita bog'likdir. Ushbu maksadga erishishda pedagog kadrlar tayyorlovchi oliy ta'lim muassasalari kunduzgi ta'lim shaklida tahsil olayotgan 2 — 4-bosqich talabalari uchun haftalik o'quv mashg'ulotlari «4+2» tartibida, shu jumladan darslarning 4 kuni oliy ta'lim muassasasida, 2 kuni maktabgacha va umumiy o'rta ta'lim muassasalarida amaliyot o'tash tartibida olib borilishi amaliyotga joroiy etilgan.

“4+2” tartibida belgilangan pedagogik amaliyot bo'lajak mutaxassisni kasbiy tayyorlash tizimining asosiy muhim bo'g'inidir. Pedagogik amaliyot talabaning nazariy ta'limi va bo'lajak mustaqil faoliyatini bog'laydigan hamda kasbiy kompetentlikni ta'minlovchi jarayon bo'lib, dastlabki tajriba maktabi hisoblanadi.

Pedagogik amaliyot doirasida amaliyotchi talaba nafaqat o'quv va ma'naviy-axloqiy tarbiyaviy ishlar bilan bir qatorda boshlang'ich ta'lim o'qitish metodikasi va texnologiyasi nuqtai nazardan ham bir qator pedagogic diagnostik -tadqiqiy ishlarni olib boradi.

Pedagogik diagnostika - o'qituvchining intuitiv va ratsional tarkibiy qismlardan iborat bo'lib, o'quvchiga hamrohlik asosida, uning o'zini o'zi bilishi va o'zini o'zi belgilashiga ko'maklashuvchi kognitiv-transformativ faoliyatdir.

Haftalik o'quv mashg'ulotlari «4+2» tartibi asosida tashkil etilgan pedagogik amaliyot davrida biz pedagogic ta'lim innovatsion klasteri qoshida tashkil etilgan “Rivoj” maktab-laboratoriyasida bo'lajak mutahassislariga bir qator diagnostika texnikalarini o'rganib, ularni qo'llashlarini kuzatdik va tahlil qildik.

Xususan, bolalar jamoasini shakllantirish bo'yicha barcha diagnostika ishlarini uch bosqichga bo'lish mumkin:

- I bosqich - o'quvchilar shaxsini o'rganish diagnostikasi;
- II bosqich - bolalar guruhining rivojlanishi diagnostikasi;
- III bosqich - bolalar jamoasini shakllantirish diagnostikasi.

Biz Chirchiq shahar 17 - UO'TM boshlang'ich sinflarida har bir o'quvchining o'zini o'zi qadrlash darajasini aniqlash, sinf jamoasidagi muhitni, sinfda o'zini o'zi boshqarish maqsadida yetakchini aniqlash imkonini beruvchi usullar va grafik testlardan foydalandik. Masalan:

1. “Agar siz sehragar bo'lganingizda” diagnostika texnikasi. Bolalardan amalga oshirmoqchi bo'lgan uchta istakni nomlash so'raladi. Javoblarni tahlil qilish quyidagi sxema bo'yicha amalga oshirilishi mumkin: istaklar - o'zi uchun; yaqinlar uchun; boshqa odamlar uchun.

2. “Kosmosga sayohat” diagnostika texnikasi. O’quvchilarga qog’oz varaqlari beriladi. Bolalar kosmik sayohatga ketayotganlarini va kosmik kemanding komandirlari ekanligini tasavvur qilishlari kerak. Ular o’z sinfidan uchta o’quvchidan iborat jamoani jalb qilishlari kerak. Ushbu bolalarning ismlarini qog’ozga yozing. Ushbu uslub sizga sinf rahbarini aniqlashga, shuningdek, sinf jamoasidan tashqarida bo’lgan o’quvchilarni aniqlashga imkon beradi.

3. “Quyosh, yomg’ir, bulutlar” diagnostika texnikasi. Sinfdagi har bir o’quvchiga quyosh, bulut va yomg’ir uchta variantda chizilgan qog’oz varag’i beriladi. O’quvchilarga ob-havo hodisalaridan foydalangan holda uyda, sinfda, do’stlari bilan ularning farovonligini aniqlash so’raladi. O’quvchilar savollarga javob berishlari va ularning kayfiyatiga mos keladigan holatni ta’kidlashlari kerak.

4. “Tug’ilgan kun” diagnostika texnikasi. Sinf o’quvchilarni orzu qilishlarini va sinfdagi har bir o’quvchiga tug’ilgan kuni uchun qanday sovg’alarni taklif qilishlari haqida o’ylashni so’raydi. Bolalar bir varaq qog’oz olishadi va unga o’quvchining ismini yozadilar va uning yonida u sovg’a sifatida olgan narsadir.

Bunday diagnostika juda ma’lumotli va bolalar jamoasidagi muhitni ko’rsatadi. Birinchidan, bola ro’yxatida birinchi bo’lib kimning ismini aytadi? Bu o’quvchi uchun bolalarning muhimligini ko’rsatadi. Ikkinchidan, sinfdagi barcha bolalar har bir o’quvchining ro’yxatiga kiritilganmi va u bayram sovg’alarini tarqatishda qanday histuyg’ularni boshdan kechiradi? Bolalar bunday diagnostika ishlari bilan katta zavq va ijodkorlik bilan ishlaydilar. Ular sinfdoshlariga yangicha qarashadi, bir-birlariga savol berishga harakat qilishadi, faol hamkorlik qilishadi va shunchaki darsda qatnashmaydilar.

Ta’lim sifati bevosita o’qituvchilarning kasbiy tayyorgarligiga va ta’lim faoliyatiga, ayniqsa, oliy kasbiy ta’limi sohasidagi faoliyatiga bog’liq. O’qituvchi o’quvchilarning shaxsiy va tarbiyaviy salohiyatini rivojlantirishda o’z faoliyati natijalarini baholay olishi, buning uchun pedagogik diagnostika usullarini puxta egallagan bo’lishi kerak.

Pedagogik diagnostikadan foydalanish bo’lajak o’qituvchilarga o’qitish va tarbiyalashning yangi texnologiyalarini ongli ravishda takomillashtirish va yaratish, o’z-o’zini takomillashtirish imkonini beradi.

ADABIYOTLAR:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори, 21.06.2022 йилдаги ПҚ-289-сон «Педагогик таълим сифатини ошириш ва педагог кадрлар тайёрловчи олий таълим муассасалари фаолиятини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори

2. Педагогическая диагностика., Учебное пособие - Чирчик: «Zebo Prints», 2023. – 136 стр.

3. Гутник Ирина Юрьевна Роль педагогической диагностики в умении учителя решать профессиональные задачи // Известия ДГПУ. Психолого-педагогические науки. 2014. №1 (26). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-pedagogicheskoy-dagnostiki-v-umenii-uchitelya-reshat-professionalnye-zadachi>.

4. Ничагина А. В. Формирование диагностических знаний и умений в процессе общепедагогической подготовки педагога // Царскосельские чтения. 2016. №XX. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-diagnosticheskikh-znaniy-i-umeniy-v-protsesse-obshchepedagogicheskoy-podgotovki-pedagoga>.

5. Тожибоева Гульмира Рифовна. (2022). СПЕЦИФИКА ШКОЛЫ «РИВОЖ» (РАЗВИТИЕ) В РАЗВИТИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ. *Конференция* , 478–480. Получено с <https://conferencea.org/index.php/conferences/article/view/662>.

6. Тожибоева Г.Р., Пулатова Д.Т. Педагогика компетентность: назария ва амалиёт // Академические исследования в педагогических науках. – 2020. – №. 3. – С. 209-215.

7. Nilufar, Q., & Zahro, S. (2024). Exploring the intricacies of phraseology in integration with pragmatics. *International Multidisciplinary Journal for Research & Development*, 11(03).

8. Мирбобоев, М. И. (2022). Мактабгача ёшдаги болаларнинг координацион қобилиятини ривожлантириш. *УзМУ хабарлари*, 1(5), 79-81.